

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік. 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: на рік. 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти

є—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скоротувати і змінити статі; більші статі, до друку негодящі, переходять у редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереду тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458

Просимо не спізнюватися з відновленням передплати на другу чверть року з 1 квітня. Головна контора.

Головна контора оповіщає, що з 1 квітня (апр.)

Д. Компанієць

Перестав завідувати продажем на роздріб „Громадської Думки“.

Всіх агентів, котрі надалі хочуть одібрати газету, просимо звертатись за відомостями і з замовленнями по адресі: Київ, Хрещатин, 52, відділ контори газети „НАША ЖИЗНЬ“.

Нова Трояда

літературно-науковий місячник

видається у Києві,

містить твори красною письменства, наукові публіцистичні статі, огляд політичного громадського життя на Україні в Росії і за кордоном, рецензії, бібліографію і т. и.

Вийшли перші три книги. В їх надруковано праці оціх письменників.

Бобель А. Патріотизм та інтернаціоналізм. Білоусенко О. Сільський пролетаріат. Винниченко В. Мое останнє слово. Оповідання. В—й П. Свято у Львові. Вороний М. Легенда. Вірші. Гейне Г. Північне море. Вірші. Пер. Б. Грінченка. Григоренко Г. „Ессе homo“. Оповідання. Грінченко Б. Перша жінка. Вірші. Пам'яті Р. Сембратовича. Двоє рідних. Шевченко К. „Кобзарь“ на селі. На новий шлях. Драма. Д. Д. Микола Дорошенко. Дорошенко Д. В. Лесевич. Загірня М. Два гора. Оповідання Коцюбинський А. Сміх. Оповідання. Згадки про Р. Сембратовича. Ліпа І. Вона не вмирає. Маркович Д. На свят-вечір. Оповідання. Матушевський Ф. З російського життя. Миронець В. Чого нам сумно згадувати про Шевченка. Україна і Європа. Павловський М. Перша київська етнографічна вистава. Нахаревський Л. Батько. Оповідання. Пернерсторфер Национальна та інтернаціональна ідея. Сергій. Відгуки з життя та письменства: I. Про українську пресу. II. Це про українську пресу. Елігон українськість на мільярд, або старі до молодих не підортаються. Хаотична критика. Сивенський В. Вдачний кінв. Вірші. Сенатор. Вірші. З Веранже. Ситковецький С. З російського життя. Супруненко Г. На селі Вірші. Тесленко А. За паспортом. Оповідання. Українка Л. Маврський король. Вірші з Г. Гейне. Фогі Ф. Справа ірландської мови. Черкасенко С. У шахті. Вірші. Чернявський М. З днів журби і гніву. Вірші. Яшовський Б. За кордоном. Наші товариства. Бібліографія Д. Д-ка. В. Доманицького. П. е. Комарова. П. В. Українська преса. Що є по журналах. Нові ніжинки.

Нова трояда виходить що-місяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна на рік з пересилкою 6 карб., за кордон 8 карб. 50 коп., окрема книга коштує 60 к.

Передплату можна подавати частками.

Передплатувати НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сіх місяцях:

У Києві. 1) в книгарні „Кіевской Старини“, Безаківська ул., ч. 14.

2) У виділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатин, 52.

У Ніжині в книгарні п-ні Чекмарьової.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Прймається передплата на політичну, економічну і літературну газету

„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“.

і літературно-науковий місячник

„НОВА ГРОМАДА“.

Передплатувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сіх місяцях:

У Києві. 1) в книгарні „Кіевской Старини“, Безаківська ул., ч. 14.

2) У виділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатин, 52.

У Ніжині в книгарні п-ні Чекмарьової.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, прислати друковану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

КУСТАРНА ВИСТАВКА

у музеї (проти Царського саду) що-дня від 10 до 4 години. Вхід для всіх 15 коп. к 37—32 113

Київ 30-го березня, 1906 року.

Нобіда партії Вєі, в кого тільки трипо-народної четєсь у грудях серце виприм почуттям до на-роду, всі, хто тільки живить йому

добра і кращої долі,—всі тепер напружено стежать за виборами до державної думи. Воно й не диво. Величезна держава, яка розпістерлась на десятки тисяч верст вдовля і вишир, підбивши під себе десятки

народів і великих і малих, наближається до нового життя, готується скинути старий бюрократичний лад, що привів її до страшного занепаду, готується перетворитися на державу конституційну. Ті, кому не хотілося нового ладу, зробили все, що тільки можна було зробити, аби поставити як найбільше перешкод на шляху до нових порядків. На вибори ще й не розвиднялося, ще й розмови не було про них, як велику силу кращих людей було позбавлено змоги приймати участь у виборах. Почалися вибори. Готувалися до них не було ніякої змоги, бо через військовий стан, через побільшену та надзвичайну охорони збиратися людям на поради було заковано. В той же самий час ще порідчало людей, які розуміли вагу теперішнього часу взагалі, а виборів—особливо, бо од того, кого послано буде до думи залежить все: і доля народня і доля самої держави. Тим часом, не вважаючи на всі лихі умови, при яких відбувалися вибори, мало не по всій Росії взяли гору люди, що належать до партії „народної свободи“. Навіть по таких городах, як Москва, яка зветься „серцем Росії“, і на яку завжди дивилися як на міцну варту старого ладу,—навіть по таких городах партія „народної свободи“ подолила інші партії.

Всі люди в Росії вітають побіду цієї партії, бо з усіх партій, що матимуть змогу виступати в думі не кричачись з своїми думками,—це єдина партія, що живить добра народів і держави.

Що ж показали ці перші вибори до державної думи? А показали вони насамперед те, що удержавно-бюрократичний лад і прагне душею до нового, конституційного. Мало того. Громадянство яскраво довело, що воно розуміє, хто може обстояти в державній думі не свої тільки власні інтереси, а інтереси усього народу. Де—які газети називають побіду партії „народної свободи“ на виборах новою Цусимую: як біда острова Цусими японці розгромили російський флот, так і теперішніми виборами варод розгромив бюрократію. Але ми не будемо забігати дуже наперед. Бюрократія ще дуже і послан народнім у державній думі доведеться мати з нею тяжку боротьбу.

Останніми часами всіх, хто стежить за загрянничною політикою, не раз вражали несподівані перемиїни в наказах і спорядках австрійського уряду. Ще до недавнього часу австрійські міністри, щоб мати змогу хоч ськ так кермувати державними справами під час довголітніх колотнеч у народній раді, найчастіш шукали помічи у таких партій, які завжди були і єсть зацепкими ворогами народу і кращого ладу у державі, як наприклад польський посольський клуб. І раптом в минулому році барон Гауч, австрійський міністр президент, оповістив проект загального виборчого права, яке на його думку, одно тільки може вгамувати австрійське безладдя. Ця безперечно розумна думка виникла запевне в значній мірі під впливом того, що діялось у Росії; не мало ж сьому допомогли також і події на Угорщині. Власне з Угорщини й пішла ця думка, бо угорський уряд перший висловив думку скликати справдешніх народніх послів, вибраних од усього народу. Зробити це треба було через те, що австро-угорський спілці великою небезпечною загрожували заходи угорських націоналістів. Тим часом уряд замість того, щоб проводити

свої наміри законним шляхом, розігнав угорську народню раду за поміччю війська і почав хазяїнувати на Угорщині самодержавно, наперекір конституції. Такі незаконні заходи уряду викликали страшне обурення більшости угорського народу і погрозували навіть узброєним повстанням угорців. Угорські національні партії почали єднатися з иншими народами, що живуть в угорській половині держави і обидцями їм рівні з угорцями права, як що вони стануть спільно проти урядового утиску. Окрім того національні гурти також висловились за вселюдне виборче право і увійшли в зносини з робітничими і селянськими партіями, для яких перемиїна несправедливого угорського виборчого закону є дуже важна річ. Таким способом становище уряду почало ставати все більш непевним і міг прийти такий час, коли на його боці зосталася б лишень військова сила; та й чи не схилила б і вона під впливом вселюдного національно-революційного руху. Але у Відні знайшлися очевидачки люди, що не зважились взяти на свою душу тяжкого гріха насильств і братовбивства і ото ж, як сповіщають телеграми, уряд увійшов в зносини з заступниками угорських національних партій. Зрештою склалося нове міністерство на чолі з видатним угорським діячем, на прізвище Векерле. Це міністерство негайно покличе народню раду, яка поперед усього повинна скласти закон про новий виборчий статут. Тоді угорську народню раду знову буде розпущено і збереться вже вона на підставі вселюдного, рівного, безпосереднього й таємного виборчого права. Ми бачимо таким чином, що австрійський уряд не здолав зупинити угорського народнього руху і мусив вдовольнити справдешні політичні і національні вимоги угорців.

З'їзд сільських хазяїнів і поміщиків на Кубані*).

(Листи з Кубанщини).

III.

Найдовше з'їзд зостановлювався над тим, яким способом заобігти нужді ингородніх (селян).

Доклад і промови заступників од ингородніх в простих словах намалювали страшну картину бідности, страждань і експлоатації ингородніх.

Мало не всі ингородні власної землі не мають і через те вони мусять арендувати землю у козаків чи у инших яких власників землі. Звичайно, і запасні військові землі, і землі великих власників здаються в аренду великими частками і на дуже тяжких умовах (великий задаток, неустойка і т. инше). От через це то землю цю можуть брати в аренду тільки багатирі-спекуланти, які оцю ж саму землю потім вже од себе передають ингороднім, побільшивши арендну ціну мало не вдвоє... Місяцями арендна плата доходять до 20—25 карб. за десятину.

Здаючи землю в аренди ингороднім, земельні спекуланти ніколи не зазначають в умовах, на який час земля арендовано і тому, коли звиться хтось инший, що дає більшу ціну, то спекуланти не вагаються передають землю цьому иншому, а попереднього орендара виганяють із землі на всі чотири сторони. Це так часто трапляється, що ингородні дуже рідко можуть свідити на одному місці скільки років під ряд; вони тільки те й роблять, що переходять з одного місця на друге, з одної землі на иншу. Є такі ингородні, що за 20 літ свого життя на Кубанщині мусіли проживати аж у 20 станицях... Певна річ,

* Див. „Гром. Думка“ № 51, 60.

що при такому „бродячому“ житті ингородні не можуть вести свого хазяїства так, як слід; ніхто з них не хоче багато працювати над землею, яка через рік може перейти до когось иншого. Через це саме багато ингородніх не мають „осідлости“, не мають власної хати, доброї школи...

Що до шкіл і взагалі до освіти, то ингородніх позбавлено її мало не цілком. В станичних школах завжди повно козацьких дітей і ингородньому дуже трудно віддати свою дитину до школи; коли ж це і вдається за чималу плату, то часті переселення з одного місця на друге не дають дітям змоги зробити хоч початкову освіту: инколи ингородньому доводиться висилатися в таке місце, де нема ніякої школи, або нема вільного місця в школі для дітей ингородніх...

До цього треба додати ще безправне життя ингородніх, які нічим не зв'язані між собою і не мають ніякої громадської організації. Все життя ингородніх в станицях залежить од козачої громади. Коли ингородньому треба поставити якийсь будинок, хоч би то невеличкий хлівець для скотини, то ингородній самої зробити без дозволу станичної громади не має права... Навіть поправити будинок, що розвалилася, ингородній не може без дозволу козачої громади; а що коштує здобути такий дозвіл—це відомо кожному...

Купувати на власність землю у козаків нікому не можна, бо козаків не мають права продавати свої землі, через те коли ингородні хочуть жити по козацьких станицях, то вони мусять орендувати землю у козаків і крім орендної плати за землю повинні щороку виплачувати козацьким громадам „посаженну плату“ за „планове місце“ (за усадьбу) по 5 коп. за кв. сажин. Крім цього ингородні мусять платити станичним громадам з кожного даха (димара) на хаті, скільки належить козачої громади; мусять нести податки (значно побільшені проти козаків) на писаря, фершала, школу, на пастівне і т. инше. Вся оця експлоатація ингородніх козаками викликає між ними дуже велику ворожнечу...

Єдиний рятуюк в цьому тяжкому становищу ингородніх їхні заступники вбачають тільки в тому, щоб усіх ингородніх в потрібній мірі наділено було землею, яким би то не було способом.

Коли обміркувалися способи поліпшити життя ингородніх, то дуже добре виявились класові суперечности власників землі і селян-ингородніх. Не вважаючи на все, що говорили про своє життя ингородні, між великими власниками землі знайшлися такі, що сміливо перед усіма зборами заявляли, що земельної нужди на Кубанщині нема, що теперішній лад в сільському хазяїстві є найкращий; коли ж він кому не подобається, то „тако-го тут ніхто не держить... нехай шука собі десь лішнього; нехай переселяється... у Сибір чи куди инше“—кажуть власники земель.

Але більшости земельних власників не могла погодитися з таким порішенням земельного питання, бо вони не могли не бачити, що ингороднім жити ні з чого, що так довше тягтися не може—особливо тепер, коли скрізь панує загальне незадоволення сучасним життям і коли можна сподіватися великих земельних розрухів... Але й ці ліберальні земельні власники не змогли цілком безсторонне розглянути справу і замість того, щоб як слід порішити з справою земельного питання, вони пробували новими латочками поправляти стару одежку. Вони давали пораду зменшити орендну плату, упорядкувати переселення, завести нормировку заробітної плати, робочого часу і таке подібне, і виріли, що коли це буде встановлено законом, тоді наступить у нас „рай земний“... Тільки дуже небагато з власників

землі і заступників од ингородних пробували поставити обжування земельно питання на більш широкій, принциповий ґрунт, але через різні причини зробити це їм не удалось...

Д. Нарцев пропонує „ходатайствувати“ перед начальством, щоб ингородним було дозволено вільно селитися в станицях за невелику плату, даю їм можливість мати осідлість, зменшити оренду плати. Окрім цього треба завести добрих агрономів, які б показували, як треба ходити коло землі, щоб вона більше родила.

Д. Донченко (иног.) заявляє, що урегулювання законом орендної плати не pomoже справі, бо земельні власники завше зуміють обійти такий закон. Тут на з'їзді це пекуче питання порішити не можна, треба подбати або державна дума видала такий закон, щоб ніхто не міг мати землі, хто сам її не обробляє.

Д. Крамаренко (иног.) каже, що агрономи справді потрібні, але тоді, коли є земля; а ингородні землі не мають, то що їм зможуть допомогти учені агрономи? Попереду треба дати землю ингородним, а тоді вже треба дбати про добру хліборобську просвіту про агрономів.

Д. Романенко (иног.) визнає потрібним, щоб крестянський банк видавав ингородним для покупки землі повну суму на довгий строк і за менші проценти, ніж він робить тепер... Власники землі, щоб підвищити оренду плати, часто підморочують або наймають людей, які підбивають ціни, а ингородні мусять купувати землю і за дуже високу ціну, бо жити їм ні з чого; тому то треба, щоб землю оцінювали комісії з поміщиків та ингородних, треба, щоб власники землі зменшили ціну на землю...

Д. Щербина в своїй довгій промові вясно, звідки виникло питання про ингородних (безземельних селян-переселенців) і доводить, що це не місцеве питання, а загально-державне, яке має порішити державна дума.

Д. Ареф'їн доводить, що ні урегулювання орендної плати, ні наділення землею усєї людности не допоможуть справі. На його думку, треба знизити приватну власність на землю і з усєї землі скласти державний фонд, з якого могли б користуватися усі, хто хотів би сам своїми силами обробляти землю... Та навряд чи зможе так рішити це питання про землю наша державна дума. Після цієї промови д. Ареф'їна в залі скінчився великий заклот: де-які великі власники землі (д. Заболотні і інші), почали вимагати од д. Кузьміна, президента з'їзду, щоб він заборонив д. Ареф'їну говорити і щоб прикликав поліцію і

жандарів, аби вони заарештували „бунтівника“...

Щоб утихомирити зібраних поміщиків, предсідатель з'їзду перепелив на короткий час збори. Після перерви козацький офіцер, священник і земельні власники дуже багато і гаряче промовляли проти проекта д. Ареф'їна, але він не міг з ними змагатися, бо д. Волошин, чиновник з „областного правління“, який наслідав за зборами, заборонив д. Ареф'їну більше виступати з промовами...

Бюро з'їзду з усіх оцих промов виробило таку резолюцію:

Для поліпшення хазяйства ингородних потрібно:

- 1) урегулювати орендні відносини, щоб таким способом тим часом поліпшити життя ингородних кубанської області;
- 2) знизити „посаженну плату“ в станицях за право користуватися усадебною землею;
- 3) наділити безземельних селян казенними землями;
- 4) дати селянам більшу змогу і на льготних умовах користуватися позичками з крестянського банку при покупці земель приватних власників по повній оцінці. Зменшити проценти на позичку і продовжити строк позички. Завести порайонні місцеві комісії для оцінки при купівлі земель у приватних власників.
- 5) завести дрібний кредит;
- 6) ширити сільсько-господарські знання і встановити загальну освіту на кошт держави;
- 7) змінити теперешні правила про переселення, так щоб вони давали більше прав переселенням;
- 8) дати право ингородним оселитися по станицях без дозволу на те од старшинних громад.
- 9) давати позички на оренду земель ингородним;
- 10) дбати про те, щоб землю зроби більше родючою;
- 11) встановити норму орендних цін, щоб таким способом боротися з спекуляцією на землю.
- 12) насипати дамби вдовоз річки Кубані;
- 13) Поліпшити життя сільських робітників, що дасть змогу залобігти земельним розрухам на Кубанщині.

Е. Кв.

(Кінець буде).

Австрійський парламент про виборчу реформу.

(Від власного кореспондента).

В п'ятницю, 18 (30) марта австрійський парламент скінчив свої роботи, аби зібратися вдруге аж після Вели-

кодних свят, 11 (24) цвітня. Найважлишим предметом нарад парламенту була тепер виборча реформа. Що-ж сказав про неї парламент?

Така виборча реформа, як її подає правительству у своїм проекті*), не могла нікого зовсім здоволити. Поміщики, фабриканти, купці, загалом те багате панство, що досі мало власть у парламенті,—вони не можуть бути здоволені з виборчої реформи, яка ту власть хоч по часті відбирає ім із рук і передає в руки послів, вибраних народними масами. З другого боку і робочий народ, як міські робітники, так і селяне не можуть бути зовсім здоволені з проекту правительства, бо він усе таки задержує по часті пановання сильніших над слабшими на політичній полі, то даючи перевагу одному народові над другим (наприклад полякам над українцями в Галичині), то знов тим, що мають у своїх руках політичну власть над широкими масами народу, які тої власті тільки добиваються.

Отсе невдоволення вишло на верх і в парламенті. Багаті поміщики (шляхта, князі, графи і т. д.) всіх країв злучилися разом против виборчої реформи і не хотять допустити, щоб політична власть вирвалася ім із рук. А що вони в кождім краю, у краєвім сеймі, мають ще політичну власть у руках і міцно її держать, то заважали вони, аби разом із виборчою реформою до парламенту розширити краву автономію. Коли послів до парламенту має вибрати увесь народ,—кажуть вони,—то треба, щоб той парламент не міг дуже мішатися до внутрішніх справ кождого краю, аби кождий край усї свої справи полагав зовсім самостійно, а що ми, поміщики, в кождім краю маємо власть у сеймі, то будемо так хазяйнувати, як нам захочеться.

До поміщиків прилучилися націоналісти пануючих народів. Всї краї австрійської держави зложені так, що в кождім є один народ сильніший, пануючий, а другий слабший, поневолений. І от у кождого пануючого народу є партія націоналістів, се-то людей, що хотіли би на віки вічні панувати над иншим сусіднім народом. Той виборчий закон, що тепер обов'язує в Австрії, був так уложений, що власне забезпечував пановання одного народу над другим. І от тепер націоналісти заворушилися против виборчої реформи, бо—кажуть—вона кривдить наш народ, відбирає йому те, що він досі мав, т. е. пановання над сусіднім народом. Націоналісти жадають також розшири-

*) Про той правительственный проект розказав я докладно в №№ 36 та 57 „Гром. Думки“.

ти краву автономію, аби парламент не міг мішатися до того, як у поодиноких краях один народ панує над другим.

Таким чином поміщики і націоналісти всіх країв злучилися разом аби не допустити до виборчої реформи і виступили против неї дуже гостро в парламенті.

З Галичини від поміщиків говорив граф Войпех Дзедушицький, голова шляхетсько-польського клубу в австрійськім парламенті—„кола польського“. Коло польське йшло досі на руку кождому правительству і все хвалилося тим, що боронить інтереси держави і династії. Але тепер, коли виборча реформа грозить польським поміщикам утратою посольських мандатів, які вони при помочі адміністрації просто рабували на українськім та польськім народі,—коло польське“ виступило против правительства. Граф Дзедушицький заявив, що він і його товариші не можуть пристати на ніяку виборчу реформу, хіба що разом із нею буде дана Галичині ширша автономія, особливо не можуть пристати на виборчу реформу в такім виді, як її хоче завести правительство, бо Галичина дуже покривджена тим, що дістала мало мандатів. Тут пан граф був на стільки безсоромний, що відважився говорити також від імені українського народу, заявляючи, що він мусить постійно против кривди польського й українського народу в Галичині. А тим часом власна польська шляхта, від імені якої пан граф говорив, найбільше старалася, аби український народ скривдити на мандатах та й тепер домагається, аби ті мандати, які ще вдається виторгувати для Галичини, припали полякам.

Від імені польських націоналістів говорив проф. Гломбінський, член всепольської (народно-демократичної) партії, який також належить до „кола польського“. Він домагався також щоб Галичині дано було більше число мандатів, заведено ширшу автономію і при тім сказав, що українському народові належаться білье мандатів, як йому призначено, але поляки не можуть через те попустити свого. Безсоромність сего пана ще більша, і скидается на те, як би напав на вас розбійник і сказав: „Я знаю, що вам належить ся маєток, але мені він також потрібний і я від вас собі заберу його!“ А ле-ж українці узяти тих мандатів, які їм належаться, коли такі поляки, як граф Дзедушицький і проф. Гломбінський хотіли би, аби всі мандати з Галичини дісталися полякам?

Поміщики й націоналісти инших країв говорили менше-більше так

само, а деякі з них указували навіть виразно, що виборчої реформи не можна заводити, бо як через те рушиться український народ у Галичині, а рівночасно також український народ у Росії, то старому світові, світові їх пановання буде біда.

А німецькі націоналісти, так звані „всенімці“, які хотіли би розвалити австрійську державу і прилучити німецькі краї Австрії до Німеччини, вигадали ось що. Щоб в австрійськім парламенті німці мали більше послів, од усих инших народів разом, щоб через те німці могли панувати над цілою Австрією,—домагаються вони відокремлення Галичини від Австрії, аби Галичина дістала таку ширшу автономію, аби парламент до неї зовсім не мішався й аби через те не посилали вона своїх послів до парламенту. Тоді не німецьких послів було би в парламенті менше і німецькі посли мали би там більшість.

Проти поміщиків і націоналістів виступили ті, що хотять виборчої реформи, тільки бачуть, що така виборча реформа, яку хоче завести правительство, мало дає прав робочим людям. Вони не виступають проти проекту правительства, тільки хотіли би його поправити на користь покривджених. До тих людей належить український посол Романчук і польський соціал-демократ Дашинський; з послів инших країв згадаю промову відеського посла Віктора Адлера, що вважається провідником австрійської соціал-демократії.

Соціал-демократія, загалом беручи, здоволена проектом правительства, тільки хотіла би поправити ті його хибні, через які уряд матиме занад о великий вплив на вибори.

Чим виборча реформа корисна і чим шкодлива для українського народу, про се вже я писав. Тепер згадаю лише, що український посол Романчук зложил у парламенті заяву, в якій показав, чим нова виборча реформа кривдить український народ.

Парламент вибрав окрему комісію, зложену з 49 послів, яка має проект правительства ще раз обміркувати, поправити, де захоче, і тоді знов прийти з ним перед повний парламент. В тій комісії менше-більше прихильні виборчої реформі 24 посли, противні їй 25 послів. З українських послів належить до комісії посол із Буковини Микола Василько, з соціал-демократичних Віктор Адлер, із польських самі члени „кола польського“ і то самі завзяті противники виборчої реформи.

Тай загалом не знати, яка доля вже виборчу реформу і в комісії і в парламенті. Аби їй удалось поправи-

Перші вибори.

(Нарис).

Теплий південний край. Сонце підбилося височенько, і ціле море промінюється з безмірної високости, наповнюючи повітря животворним по-дахом. Вітер ушух, а ні шелесне, наче сховався за синіми біловерхими горами, що грізним колом оточили краєвид. Пташиний спів дзвенить не стихаючи з невеликого, оповитого диким виноградом, ліска, що горнеться до шумливої Кубані, луною озивається з густих селянських садків, тремить у весняному повітрі, наче голосні тоненькі струмочки.

Коло самої Кубані розляглося велике українське село, з чепурними білими хатками, що виразно малюються на крутих шпихлах. Святкова тиша панує на улицах. Сиві діди та поважні старі жінки гріються на сонечку по-лід хатами, дорослі чоловіки в невеличких гуртках гомонять про селянські справи.

Одне сільське начальство не має спокою. На майдані, коло волости, помітно незвичайне метушіння: високий, огрядний старшина, влаючи з себе поважний, дотепну людину, яка живе власним розумом, порядкує, приймаючи на десятиників, але що хвалячи він біжить до писаря, хитрого чоловіка, з лукавими пронизуватими очима, за порадою.

— А може б на другу неділю відкласти, Кириловичу? Якось мляво йдуть наші вибори!...

— Ні, треба сьогодні відбути! Пошліть ще раз десятиників, або в двона вдарте.

— Та й моя думка така: не збираються кляті люди.

— А чого ж би їм збиратися, коли ви їх мало не що дня розгнали, забороняли балакати не то про державний лад, а навіть про громадські справи?—озвався високий чорнявий чоловік у городянському вбранні.

— Не тоби мене вчить!—враз скипів старшина.—Раніш нам начальство забороняло балакати про думу та інше, а тепер он воно домагається, щоб ми на повному сході об'являли про вибори,—от що! І, вихваляючись своїм знанням теперішніх порядків і ладу, він додав: тоді було воєнне положе-

ніє, коли б ти знав, а тепер слово свободи дано!

— Ким? Начальством?—насмішкливо спитав чоловік.

— А хоч би й начальством!

— Ов-ва! Ми про ваше „слово свободи“ чули ще в октябрі з дарського маніфесту, а опісля надивились, як за його до тюрем хапачуть!

— А ти почому знаєш, що то царський маніфест був?—озвався писарь.—Може то гачок такий вимудма, щоб солідістів половити? От тепер справді прислано і маніфест і циркуляр, щоб людям його розказати!

— На мою думку, наче б то пізенько трюшки, бо люди добре про все зрозуміли ще в-осени, а тепер, хвалити Бога, весна на дворі!—сміється чорнявий, а з ним де—хто з чоловіків.

— Розумні поробилися! Немає того щоб від начальства бумаги ждять, та все з газет вичитують!—гукає сердито старшина і хутко зникає.

Через кілька хвилин великий дзвін б'є на тривогу, і важкі, повні аргументів плинуть навкруги в свіжою повітрі.

Люде посіпають на майдан з усих вулиць, з усих дворів. Перед розпривою натовп бородатих і безбородих, молодих і старих чоловіків хвилюється, чекаючи старшину. Той чіпляє медаль і з'являється на рундуці. Писарь голосно вичитує наказ вибрати з кожих 10 дворів по одному виборному, які потім виберуть уповажнених до повітового з'їзду, який буде вибрати посланців до губернії і т. д. Громада поважно слухає, але серед молодших здіймається гузливий регіт:—ходімо додому, не наше метелься! Не такої думи ми ждали!

— Пане старшина!—промовляє один; адже добра хазяйка з муки хліб пече, а висівки свиням в помийницю викидає... Ви ж провадите таке, щоб просіяти нас аж на чотирьох решетах, муку дома лишите, а висівки в думу!

Чоловіки сміються, де-які лагодяться розходитися.

— Не вигадуј чорт—зна що!—тримає старшина і каже десятиникам пильнувати, щоб люде не тікали з майдану.

Громадяне поділялися на гурточки і почали радитися. Високий, кремез-

ний чоловік, в добрій чумарці, похочає меж натовном.

— Діда Семена виберіть—каже він глузуючи.

— Та він глухий, мов колода!—одказує хтось.

— То й добре! за таких вам начальство подякує.

— Ет, витребецькі!—Гукну хтось.—Ми виставимо Парфана садагата: у його п'ять мидалів і сива-сива борода! Його і царь послухає!

— Врешті більше!—озвався бородатий селянин з розумним жвавим поглядом.—ваші виборні далі сусіднього села не будуть, та й там виберуть лише двох уповажнених до повітового з'їзду, та й уже!

— А сами до царяне пойдуть?—здивовано запитує хтось.

— Ого багато захотіли!

— Так на якого ж ката вибрати?

— Про те начальство знає!

Нарешті один п'яний чоловічок бере шматок паперу і записує від свого кутка виборцями: себе, свого дядька, кума. Сусіди глузують:—йдте, нехай вам Бог помагає, а ми подивимось, як вас цідитимуть через ганчірочку!

Трохи далі русявий чоловік читає селянам газету, вишукуючи дописи про арешти виборців, та тих, кого мали обрати.

От-се так вибори!—гудуть люде.—Начальство хоче, щоб ми сами вибрали кандидатів до тюрем! Гарно!

— То нехай ім рябий пес вибірає, а не ми! На ката нам і та дума?

— Е ні, не кажи сього! Аби ми обирали прямо до думи посланців, як казав оратор, кони б добре боронили нас!

— Ов-ва, чого захотіли! Дуже розумний! пристає де гурту дідок з узеньким звирячим чолом і маньчюкими очима.

— Ні, поздіть, діду! Се доладний річ: по всих державах дума велику вагу має!

— Ет, базіка! Богопротивне діло!—гнівається дідок.—Мене манах з Нового Афона навчав, що від анцихриста воно пішло. Нечисті харцизи бунтаці заводять, проти Бога і святої церкви йдуть, думи та канституції вимудують! Діло гріховне, не евангельське діло!

— А ви, діду, манахів не дуже

слухайте! перепиняє русявий: адже думу царь вимудав, а не харцизи!

Дід сердито племється:—багато ти знаєш! Грамотий! Знаю я тебе! Всі грамотії—забастовицькі!

— То адже, діду, і піп грамоти знає!

Люде сміються, дід розгніваний відходить.

У другому гуртку молодий напівінтелігентний чоловік умовляє сусід вибрати таких, щоб за селян стояли, щоб знали за кого й голос подати, і вказує на громадських діячів, добре відомих поліції. Проти його обурюється старозавітний грамотий, який крім писатиря та „Сельського Вѣстника“ ніколи нічого не читав, але борців за волю і вихваляє начальство, яке на його думку давно б дало селянам землю і права, та „сіцілісти не дають!“

— Ач, чому темних людей навчає! То ти хочеш, щоб сіцілісти обрали? Ото вишварив!

— А вам в чім соціялісти перешкодили?

— Як в чім? Вони, оті... як їх? духобори, чи домакрати... вони проти царя і проти Бога бунтують, коли б ти знав!

— Ви, дядьку, краще Бога не займайте: Бог вам не поліція, він нікого не примушує, нікого не гнітить, проти його не можна бунтувати. Ви от чітаєте книжки, що за царя Героха писані, а сучасного ладу не знаєте! Ви хочите, щоб землею владали ті, хто працює коло неї?

— Ну, хоту, то що?

— Кажете, що земля нічия, Божя?

— Каку!

— Ото ви справжній соціяліст і є, бо всі соціялісти те ж думають! Люде слухаючи сміються, а суперечник ображений відходить.

Через годину вибори скінчилися. Список 65 виборців несуть до писаря, і натовп починає розходитися. Але скоро всіх вертають, бо писарь викинув з меж виборців своїх ворогів, звелівши обрати инших.

— Та ще казав писарь, не можна вибрати аж до четвертого коліна всіх, у кого в рідні є покарані суди! гукає голосно старшина.

— Нехай він скажеться, ваш писарь! кричати де-не-де...—Він сам вигадує закони, щоб його ворогів не обрали!

— Та вже як хочете, а казав! одказує старшина.

Люде знов розбиваються на гуртки і знов починають вибрати не віддаючи того, що писаря можна покарати за втручання до справи.

— От-се нам перша ступень виборів!—гукає чорнявий чоловік,—так і далі будуть викидати, доки зостануться самі найпокірніші!

— То вибирімо ім нашого жандаря, та й уже!

— Ет, який ви недогадливі! Ми про старшину забули, а його кортить ті думи, наче Мартина мило! Се нам загадують знов вибрати за те, що його не обрали!

— Нехай не ласує! Аби він не був писаревим попихачем, та голову добру на плечах мав!.. Знайдемо й без його!

Вже сонечко почало сідати, коли люде посунули додому. На тих кутках, де найбільш грамотних, вибраних освічених людей, які добре розуміли справу, наказуючи їм стояти за відомих обронців селянського люду. Найстаріші ж улці, по яких до нашого часу панує темнота, прихильність до ворожок та знахарів, де і тепер якісь невідомі особи продають „золоті небесні грамоти“, та молитви від пожарів, злодіїв і наглої смерті,—сі улці не стратили надії, що їх виборні пойдуть таки до самісінького царя, і обрали найсвітіших і найбордатіших.

— Таких царь послухає—міркує дехто з них, вертаючись з зборів.

— О, певне послухає!—одказують в один голос инші, що йдуть поруч.

Ще хвилина, і на тому ж таки місці, перед рундуком, малі хлопчята почали гратися у м'яча, і веселий дитячий регіт дзвенів у повітрі.

— Не займай Гриця!—каже один хлопчик другому:—Його батька аж до царя вибрати!..

— То що?

— А він царю скаже, то зададуть тобі!

— Ов-а він же мене чіпає!..

І хлопчик зачудовано дивиться на Гриця, що має тепер таку вагу в дитячій громаді.

А Гриць сидить серед куряви на землі і задумано лупить з піску паски.

П. Капельгородський.

ти на користь робочого народу, на се мала надія. А вже і в комісії і в новім парламенті треба би за нею дві третини голосів (т. е. 283 послів на 425 всіх членів парламенту), аби вона стала законом. А де взяти таку більшість у тім парламенті сильних світа сего?

Як наради в парламенті скінчилися—зараз президент міністрів вийшов до Карлсбаду, ніби лічтися, а по правді на те, аби торгуватися з чеськими політиками, головню з чеською феодалною шляхтою, в справі виборчої реформи. 5 (18) двігня має він вернути знов до Відня і почати переговори з иншими політиками. Треба боятися, що наслідком тих переговорів урядовство змінить свій проект ще більше на шкоду робочого народу, аби лише погодитися з тими, що мають тепер панувати в своїх руках.

І мабуть прхильникам виборчої реформи не вдасться полішити її на користь робочого народу. Коли противники її не скасуять її зовсім, то певне сильно погіршать—собі на користь, а народові на шкоду.

М. Л.

3 газет та журналів.

* * * Вибори викликали надзвичайний рух по всій Росії, а особливо по городах. Чим далі йдуть вибори, тим дужче й дужче захоплюють вони громадянство. Коли спочатку на вибори од дрібних земельних власників приїздило дуже мало народу, тепер все більше й більше пристає народу. Так в Петербурзі подало голос 50 відсотків всіх виборців, в Києві 60, а в Москві вже 75 відсотків. Виборці виявляють не тільки велику цікавість до виборів, але й свідомість своїх політичних прав та інтересів.

„Руськія Відомості“ кажуть: „Росія переживає момент, страшенно важкий для всієї історії. Піднімається могутня сила народної свідомости і одуває все старе, що оджило вже, в минуле, безповоротно. Бюрократія доживає свої останні дні. Якби надзвичайний мір не ажвала вона аби ввратити власть в свої руки, та ніщо не помогло. Все, що є тепер живого та свідомого серед руського народу, повинно оджитися, повинно напружити останні сили, щоб в кінце зломити останні плівалини ненависного ладу. Цього треба для того, щоб росіяне дістали нарешті право на політичне й громадянське існування, достойне чоловіка. Ще дужче треба цього, аби урятувати країну од неминучої руїни. Лад, що неуклібно гнітє усе, де виявлялась бадьорість та енергія громадянства, що нещадно переслідував за всякий живий порив думки та чуття; лад, саме існування якого засноване на темоті народної, насильств та бязувірств, цей лад довів Росію до повного економічного зупокоєння. Сила народу, що з власної праці має шматок хліба, тепер сидить голодна; казна порожня і всі джерела відкляла приливали до неї гроші, вже вчерпани, Росії вже мало вірять і бояться позичати гроші, так що тяжко урядові поповнити свою казну хоч закордонним золотом. Зараз так становиться, що ніякими полумірами виправити його не можна. Та вже й захвал для цього було багачко, і всі вже міри здається використувати. Маленькі реформи вже користі не дають. Настав останній час, щоб стати, поки не пізно, на шлях широких реформ, корінних змін в теперішніх порядках. Треба завести такий лад, при якому можна стала б робота над розвитком народних сил духових і над скористуванням природних багачтв країни.

Тільки на цьому шляху Росія знає спасіння од економічної руїни та розпаду і державного забанкрутовання.

До широкого реформаторської діяльності закликають країну поступові партії, що ведуть тепер боротьбу, на виборах з реакційними силами. Тільки їх побіда може забезпечити здійснення мір, од яких залежить не тільки політичне, але й економічне відродження Росії.

Наслідки виборів показують, що людність віднає сама свідомо, й зуміло оцінити поступову програму. В цілому ряді міст висловилась вона своє довіряє кандидатам, що виступили під прапором конституційно-демократичної партії і чим вона показала своє співчуття тим широким політичним та соціальним реформам, що виставила партія в своїй програмі.

Та багачко доведеться ще боротися, багачко треба виявити ще й свідомості, єднання, та енергії поки можна буде сказати, що побіда в руках поступовців, в руках прхильників широких та корінних реформ.

3 російського життя.

— Вищі сфери про вибори. „Петербург. Газета“ пише, що вищі сфери, бачучи, як бере гору на виборах к-д. партія, збентежені, зтурбовані, гніваються і не знають, що далі робити. Можна думати, що вони споневірились в утиску, і репресії будуть зменшені.

— Одавка Вітте. „Річ“ запевняє, що Вітте вже подав прошення про одавку, вказавши в ньому, що він вважає за неможливе служити разом з Дурново. Що вийде з того прошення—про те ще не знають.

— Вітте та громадянство. Члени „вольного економічного общества“ в Петербурзі запропонували, щоб виключити графа Вітте з числа членів цього общества.

— Славянська спілка. В Петербурзі за приводом газети „Русь“ засновується „Славянський союз“ (славянська спілка), що має дбати про єднання славянських племен. Підставами для такого єднання вважають: рівно-

правність для всяких вір і вільний розвиток всіх славянських племен та всіх мирних неславянських народів, доля яких тісно зв'язана з долею славян; демократично-конституційний лад Росії, що є перша умова вільного славянського єднання; автономія (незалежність) королівства Польського, наскільки її дозволяє цілість держави. Установчі збори, на яких обмірковують статут спілки, відбудуться в Петербурзі в другій половині априля місяця.

(XX Вкь).

— Рівноправність жінок. Жіноче взаємно-благодійне товариство удалося до ради міністрів з проханням, щоб дано було право жінкам служити на державній службі, як і чоловікам. Рада міністрів відмовила в цьому проханні. Тепер жіноче товариство збирає підписи на петицію, з якою воно хоче вдатися до державної думи.

(Річ).

— З'їзд слухачів на залізницях. Центральне бюро всеросійської залізничної спілки скликає в априлі третій з'їзд спілки. З'їзд має обміркувати деякі справи, а також про страйк та про те, як поводитися з другими спілками і партіями.

— Селянські розрухи. В ефремовському повіті тудської губернії, де селяне голодають од неврожая, почалися земельні розрухи; поміщики стурбовані.

— Де правда? Газ. „Страва“ повідомляє, що тих, хто підійшов під амністію 23 октябрю 1905 р., знову покликають до суду за їх старі провини по 129 статі карного закону.

— Нікуди засилати. Рада міністрів на сих днях міркувала про те, куди б засилати арештованих за політику, бо вже по тих губерніях, куди їх засилали досі, бракує місця.

— Втихомирєння. З Риги „Биржевымъ Відомостямъ“ телеграфують, що у Фридрихштдському повіті карна експедиція спалила аж чотири оселі, багачко селян біли різками, тридцятьох розстріляли.

— Арештовані втекли. В ніч з 25 на 26 марта в петербурзькій пересильній тюрмі втекло 6 політичних арештованих,—п'ять робочих та один інтелегент. Втекли вони так: помістивши грати якоюсь кислотою, арештовані розпиляли їх, зв'язали у канат простирядла, спускалися по них на землю (вікна високо—аж на 2 1/2 сажні од землі), а тоді розійшлися десь по городі. В камері, де вони сиділи, було посажено ще 32 чоловіка.

— Про гапона. Газети якось повідомили, що Г. Гапон просить у начальство, щоб його або завели в число амнітованих 21 октябрю минулого року, або віддали під суд, щоб таким робом можна було виправитися перед громадянством і скинути з себе всякі „несправедливі“ обвинувачення. „Річ“ тепер пише, що против Гапона начальство почало-було тільки одно діло,—се за вчинок його 9-го январа 1905 р., але за амністію 21 октябрю се діло списино, через те Гапон зовсім дурно боїться, що його можуть арештувати.

3 українського життя.

— В Новоизибовському повіті у Чернігівщині почалися були селянські бунтації, але військо вже їх утихомирило. Кільки душ убито. (Н. Ж.)

— Дешеві пароходи. Незабаром по Дніпру почнуть ходити дешеві пароходи. 1-го почне ходити „Боярин“, а тяжив на два пізніше „Радуль“. Є чужка що ціни за проїзд будуть дуже дешеві, що ніби до з Катеринославу до Києва можна буде доїхати за півкарбованця в третьому класі; а в другому класі копійок за 80 або за карбованця. Люде, що мають їхати кудись на роботу, нетерпляче дожидають, коли почнуть ходити ці дешеві пароходи. (Д. П.)

— Про голодних. В Єлисаветському повіті (у Херсонщині) заведено 103 ідальні, у їх годують 15749 душ голодних людей, щоб прогудувати їх до 1-го юня треба ще 75 тисяч рублів. (О. Н.)

— В Харькові було робітницьке зібрання. Як воно скінчилося і робітникам почали вже розходитися, то арештовано 30 душ. (Б. В.)

— Конфіскація газети. В Катеринославі конфісковано третій номер газети „Добра Порада“, а за що—не знаємо ще.

— В Одеському повіті люде вже обсіяли. Після сійби пішов гарний теплий дощик і ярна почала вже сходити. Озимина теж дуже гарно зеленіє. Людям веселіше трохи стає, як поглянуть на зелені ниви, бо за зиму дуже набідувалися без хліба, та й тепер бідують, бо ні хліба, ні заробітку немає. (О. Н.)

— Арешт. На паровому мліні в Лубячці арештовано чотирьох робітників і кухаря з духовної школи. (Н. кор.)

— Козанів кличуть. 19 марта ветеринарний інспектор Катеринославської губернії Реймер поїхав у г. Оренбург

купувати 200 копей для поліцейських стражників, а також має закликати оренбургських козаків стражниками у Катеринославщину по 25 рублів на місяць. (Д. П.)

— Костянтинградські поміщики збирають із своєї землі вже не по 20, а по 40 копійок з десятини, щоб намайти собі вартових од погромів. (Тел. А-ство).

— Поліцейська варта. В Херсонщині заведено поліцейську варту, щоб припинити селянські бунтації та погроми в економіях. Наято 200 урядників, 780 піших і 390 кінних стражників. За стражників наято запасних салдатів. Плата їде така: кінним стражникам по 360 рублів на рік та на харч коневі по сто рублів на рік, а пішим по 300 рублів на рік. Опріч того в селі Соколиці ще є 15 кінних стражників, яких наймають од себе поміщики.

Таким чином на самих стражників їде мало не півмільйона рублів, а це ж на урядників скільки! А це ж на иншу поліцію скільки! І це ж тільки в самій Херсонщині... А як полічити, скільки їде на це грошей по всій Росії, то вийде дуже-дуже багато! (О. Н.)

— Українська мова в гімназії. В Кам'яній Подільській у дівочій гімназії пані Славутинської на гімназійній раді зроблено дві важні постанови: 1) щоб з нового учебного року (з осени) в гімназії вчити української, польської і старо-єврейської мови. Вчитимуть тільки тих, хто цього схоче. Начальниця гімназії про цю постанову написала свою окрему од инших думку. 2) постановлено, щоб ученицям не виставляти зовсім баллів за вчиття. (Под. Кр.)

— Арештовано виборця. Гласного катеринославського губерньського земства Д. Чижевського вибрано уповажненим од дрібних земельних власників у гадяцькому повіті. Після цього катеринославське начальство звело його арештувати і вислати в Катеринослав. Це вже і зроблено. (П. Д.)

— В золотоніському повіті (в Полтавщині) од дрібно-земельних власників вибрано 105 уповажнених, з їх 2 хвершали, 2 священника, 1 акційний чиновник, 1 агроном, а останні 99 козаки й крестяне і здебільшого всі люде небагаті. (К. З.)

— Плата наймитам. Сього року по економіях у Харьківщині наймитам дають більшу плату, ніж була поперед. (Слоб.)

— Дивна пригода. В Київ приїхав „кандидат прав“ О. А. Александров. 6-го феврала ішов він собі вулицею, коли це підходить до його, арештовують і ведуть в участок, а звідти в тюрму. Чоловік думає, що це якийсь непорозуміння і що його ось-ось випустять, аж пі не випускають. Так доходить він до 20 феврала, а тоді викликано його в тюремну контору і прочитано постанову київського „жандармського управління“ про те, що він єсть не Олександр Антрьевич Александров, як себе називав, а Семен Петрович Маузенко і що його висилать у Новочеркаск до прокурора окружного суда (бо там про Маузенка їде слідство). Почувши таке, д. Александров почав по телефону доводити „жандармському управленню“, що він справді не Маузенко, а Александров, як це й видно з його пацпорту; що це можуть посвідчити багато киян, бо він учився в київському університеті і багато людей тут його знають. З „жандармського управління“ сказано, що там уже добре довідалися, що це справді Маузенко і що ніякого слідства більше робитися не буде, бо київське „жандармське управління“ проти його ніякого „діла“ не починає, а це в Новочеркаську ведеться про його слідство. І д. Александрова одправлено в Новочеркаск, куди й привезено через вісім днів.

1-го марта прокурор новочеркаського окружного суда, перештавши багатьох свідків упевнився, що той, кого йому привезено, не тільки не Маузенко, а навіть і не скидається на Маузенка ні трішечки. Тоді послав телеграму в Київ, запитуючи, що робити. З Києва прийшла відповідь: привезти його назад у Київ. І повезли. Дорогою д. Александров розсказав про свою пригуду двом жандармам, що везли його, так один жандарм і каже: — Ну слава Богу, тепер значить скоро вас і випустять, скажуть: „Вибачте, будь ласка, добродію, за нашу помилку!“

Але другий жандарм йому одказав: — От же так не буде.—І зійтавши сказав своєю респтаванню:—Погана ваша справа, добродію! Ніколи вони вам цього не простять!..

І справді не простили. У Києві д. Александрова продержано два дні в участку, а тоді він одержав нову постанову київського „жандармського управління“, в якій написано, що Семен Петрович Маузенко, про якого єсть дуже серйозні підстави думати, що він належить до... і т. и. одиляється в тюрму „впрдє до...“, а до чого саме—невідомо.

Трудно повірити віри, щоб таке мог-

ло бути, але що-ж—справді було і написано про це в „Руськихъ Відомостяхъ“ і в „Двадцатомъ Вкь“.

— Не дозволено вчити по вираїнськом. Полтавська городська дума прохала міністра народньої освіти, щоб дозволив вчити українською мовою у городській школі імені Івана Котляревського в Полтаві.

Тепер оде з міністерства прийшла відповідь, що міністр не дозволив.

— Заслання. Цими днями з Катеринославу висилать четверту вже партію політичних.

Селян все арештовують. В Катеринославську тюрму привезено з верхньодніпровського повіту 70 душ. (Р. С.)

— Літературні новини. В Кобеляках почала виходити газета „Земля“, а в Умані газета „Народная Польза“ (орган партії конституційно-демократичної) обидві київською мовою.

Міністр внутрішніх справ скасував постанову генерал-ад'ютанта Пантелєва про заборону газет: соціал-демократичних „Народная Газета“ і „Полтавський Работник“ і конституційно-демократичної „Полтавщина“. Остання вже почала виходити. (Р. С.)

У Києві.

— Гроші на лісовий питомник. Міністерство хліборобства призначило у Київську губ. більше року тому таксатора, для того, щоб закріпити піски і яри і посадити дерева. Сеї весни таксатор думає впорядкувати в Дахновському казенному лісництві черкаського повіту на 3 дес. питомник молодого лісу, щоб дурно роздавати ліс селянам і приватним власникам. У сей час таксатор просить київську губерньську земську управу видати на впорядкування питомнику 730 карбованців.

— Поміч затопленим селам. Київський губернатор просить київську губерньську земську управу негайно помогти нещасним селянам черкаського повіту, яким в кінці феврала Рось наробила багачко шкоди. Більше всього постраждали крестяне с.с. Межиріччя, Луки, Гамарні, Коночки, Михайлівки, Нової Гуті, Мошен, Будич, Лозовик, Байбуз і Драбовки. Затоплено більше 1000 сажб. В. м. Межиріччя де-які будинки занесено водою зовсім з місця, більшіну-ж будинків пощевано так, що поки вони не висхнуть, в них неможливо жити. Селяне с. Михайлівки постраждали через те, що водою пощевано садівни і зруйновано плантації ягід, які давали селянам заробіток.

— Одложено літературні діла. 29-го марта в Київському окружному суді повинні були робитися три літературні діла редакторів закритого часопису: „Київські Отклики“. А. Ф. Саліковського і проф. І. В. Лучинського. Через те що д. Саліковський заслаб,—діло доложено до другого разу.

— На відбулись збори фельдшерів. Назначені 28 марта в Александровській лікарні загальні рокові збори київського товариства фельдшерів і фельдшерів не відбулись через те, що на збори не прибуло законного числа членів. Збори будуть скликаї 8 априля.

— Член державної думи. Київський комітет партії „Народньої Свободи“ постановив провести в члени державної думи обов'язково члена своєї партії. Поки що назначено кандидатами трьох членів к-д. партії: проф С. А. Іванова, проф. Северцова і барона Штейнгеля.

— Арешти. В ніч на 29 марта арештовано на Далекій Слободі звісного зводін Семенуку, який втік з арештанських рот. При трусі у нього знайдено: сокиру, револьвера, срібні часи з металічним ланцюжком і судейський знак.

В ніч на 29 марта агенти сискиної поліції арештували колишнього бургомістра г. Замостя, люблинської губ. А. Г., якого судовий слідователь покликає до суду на підставі 354 ст. карного закону за растрату.

А. Г. також був казначем Московського товариства грамотности і старшим ділоприводителем губерньського правління. У г. Києві він жив весь час під прізвищем міщанина Василя Петровича Троїцького, під сим ім'ям він був завірений на 3 квартирах і найнявся робочим на чавунний завод київської артілі; через кілька часу він кинув тут роботу, одержавши свідочтво, в якому його названо слюсаром. Після того він поступив слюсаром в кузнечній парк київської городської залізничної дороги, тут добре вивчив слюсарству і його назначено „монтером“.

2 роки тому втік з г. Києва „подпольний“ адвокат Хаїм Шендеров, узявши із собою на декілька тисяч векселів. Сі векселі він получив для того, щоб виправити по них гроші з випуватих. На сих днях Шендерова задержано в Відні з 51 векселем на велике число грошей.

— Нові городські розходи. Присутствие Київської городської управи просить п. Губернатора затвердити додаткове справоздання видатків на 28951 карб., звище назначених на сей рік.

— Гроші за револьвери. З наказу департаменту поліції Київський губернатор просить городську управу заллатити 700 карб. Головному артилерійському управленню за 215 револьверів системи „Смита и Вессона“, що куплені для Київської городської поліції.

— Свята для чиновників. По всіх городських і земських інституціях г. Києва на великодні свята не буде ніякої роботи, се-то з 30 марта до 10 априля.

— Програна городом справа. Весною 1900 року вода затопила майно Лук'янович. Вони вимагали судом, щоб город повернув ім гроші за збитки. Суд присудив 1220 карб., а сенат затвердив сей присуд.

Тепер присутствие городської управи постановило видати опікуну Лук'янович оі 1220 карб. з процентами, що набігли з 4 юня 1900 року до сього дня.

Вибори.

— Кого вибрано за послів до думи. „Отголоски Живни“ з відомостей, одержаних по телеграфу до 28 марта, вивели, що послами до державної думи обірано:

- Крайніх лівих . . . . . 7.
- Конст.-демократів . . . . . 84.
- Националістів-демократів . . . . . 3.
- Поступовців . . . . . 10.
- Поміркованих поступовців . . . . . 5.
- Союз 17 октябрю . . . . . 9.
- Торг.-промисловців . . . . . 2.
- Реакціонерів . . . . . 4.
- Незалежних, безпартійних . . . . . 6.
- Невдомих . . . . . 13.

Таким робом перевагу має конституційно-демократична партія, бо з неї попало до думи більше членів, ніж з усіх инших партій.

— У Харків, в Донщині. (Од нашого коресп.). 23 березіля в Таганрозі відбулись вибори од города. Усіх виборців в Таганрозі лічилося більш 8 тисячів, але прийшло на вибори тільки 2135 чоловік. Багато людей, почувши, що коло театру де відбувались вибори, буде військо, щоб хто не зробив перешкоди виборам, злякались і не пішли на вибори; окрім того багато було байдужих, які живуть гадаючи: „моя хата з краю“.

На виборах змагались три партії: конституційно-демократична, „союз 17 октябрю“ і торгово-промислова, які поназначали по 9 кандидатів.

На другий по виборах день повістили, кого вибрано на виборні. Взял верх конституційно-демократична партія: пройшли всі девять її кандидатів партії.

Вибрано ось кого: журналіста Борисенка, товариша прокурора Аракушева, земельного власника Міргіна, адвоката Золотарева та Безчицького, міщанина Білугіна, нотаріуса Мясодідова, інженера Балінського і доктора Шамковича. Між виборними є один українець, Борисенко, який одержав найбільш голосів, а саме—1390.

Кандидати других партій, се-то „Союза 17 октябрю“ і торгово-промислової, застались геть далеко позаду. Кандидат „союзників“ зібрав 608 і кандидат торг.-промислової партії—462.

Таким робом в Таганрозі, як і скрізь, в виборній боротьбі взяли верх „кадети“.

Але ж не тільки початок тої великої виборчої боротьби, яка буде відбуватися 14 квітня в Новочеркаську, куди з'їдуться виборці з усієї області. Річ в тому, що на обласних зборах виборні будуть переважно козаки. Наших виборних, вкупі з виборними від земельних власників таганрозького повіту, буде там тільки маленький гурток, решта буде козаки. Без сумніву, цей гурток не зможе подолати численних виборних од козаків. В цій виборній справі Таганрозьким виборним могли б допомогти ростовські виборні, але ростовці не беруть участі в обласних виборах і сами вибирають посла до думи од свого города.

Тільки що прийшла звістка про вибори в Новочеркаську. Взяла верх партія народньої свободи. Усі сім її кандидатів вибрані на виборні великою більшістю голосів. Завдяки цьому конституційно-демократична партія в Донщині набірається ще більш сил.

— П. Кринський. 22 березіля були в нас вибори від а'їду земельних власників херсонського повіту. На а'їд прибуло 254 з 449 всіх, що мало право голосувати на сих виборах. Виборці поділилися: трохи чи не половина їх складалася з уповажнених од дрібно-земельних власників; другу половину складали „цензовики“—се-то великоземельні власники, що мають не менше од 350 десят.

З'їзд почався в 10 годин ранку, а розійшовся вночі після 3 годин, по

обібравши потрібного числа виборчих до губернських виборчих зборів, бо між уповаженими од дрібних власників, переважно селян та німців, і ценовиками-панамі ніяк не можна було погодитися: кожна група хотіла обирати своїх, і через те записками було названо більш сотні кандидатів, а як почалася балотировка кулками, то голоси поділилися і більш половини голосів дано було тільки 11 кандидатам; а треба було обирати 15 і через те земельні власники втерли чотирьох представників. Вибрано Скадовський, повітового предводителя дворянства, гласних повітового земського зібрання Дудикова, Волохіна, Пономаренка П., Шаповалова і Федоренка (останні два—крестяне), крім того в ценовиків Пономаренка Євг. й Лінке В. (німець) і з дрібних хазяїв Петренка, Хруняка й Котова.

Як виявилось в останні дні, д. Скадовський, коліс ліберальний земць, назежить тепер до партії монархистів, Дудников, Волох і Лінке не виявили ще, до якої партії вони прихильні, обидва Пономаренки відомі, як „умірквані ліберали“ (в земських справах), Федоренко буу спляску партії к.-д., він один і пройшов із того списку, а Петренко, Хруняк і Котов люде зовсім невідомі. Такиа робом перший в Херсонщині з'їзд земельних власників дав на вибори в державну думу більш прихильників правих партій. Х Володимир Волинський. На з'їзді виборців городян на виборні вибрано 2 євреїв, повіреного (адвоката) та купця. (Тел. Аг-ство). Х Димер. (Од вашого кореспондента). 5 марта в м. Димері Київського повіту одбулася вибори уповажених од селян Димерської волости. Більшостю голосів вибрано за уповаженого селянина Кравчука, але коли селяне довідалися, що він брав участь в погромі, то зараз-же зробили вибори у друге. На сей раз обібрано було селян: Примака і Федоренка. Київська повітова виборча комісія скасувала сі вибори через те, що закон не дозволяє на тих самих зборах вибрати двічі і назначила нові вибори на 27 марта. Але і на сіх виборах, як і тоді, більшіна селян подали голоси анов за тих самих Примака і Федоренка. А Кравчук, що за малим не став був уповаженим од цілої волости, на сіх виборах був забалотирований, бо по числу голосів став аж на п'яте місце.

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

Один англичанин прохає городську управу продати йому одну з виборчих скриньок, за яку вгодно ціну, на спомин про перші вибори в Росції. (Тел. А—ство).

Х З'їзди виборців городян (конст.-демократ.) в Орлові—земського доктора (конст.-демократ.) в Астрахані—верх взяли в трьох участках конст.-демократи, а в двох—монархисти; в Пензі вибори скасовані; в Курську виборці-городяне вибрали виборними конституціоналістів-демократів. (Тел. А—ство).

Х Вибори в Москві. Рахувати голоси, подані на виборах, то деяких участків скінчили тільки в 5 годин дня. Виявилось, що в усьому городі голосів подано більш, як 40 тисяч, з них за конст.-демократи—26.932 голоси, за тимчасову спілку „союз 17 октябрю“ і торгово-промислової партії—12.435 і за тимчасову спілку монархистів—2.263. Відбулися збори бюро „союз 17 октябрю“, на яких обговорювано невадка правих партій. Постановлено дужче з'єднатися, для дальшої діяльності „союз“ і відлучитися від незручного елементу, як, наприклад, торгово-промислової партії.

Центральний комітет партії „народних свободи“ назначив кандидатами в члени державної думи Муромцова, князя Долгорукова П., Кокошкина і одного робітника, якого вказали виборці—робітника.

ПЕТЕРБУРГ, 28 марта. Редактора „Руси“ Крамалея випущено з-під арешту, бо він дав у заставу за себе 10 тисяч карбованців.

З 1 априля накладується акція на бензин, газолін і соловий і смаочний масла російські і заграничні. На масла й бензин, по-за бакинською округою акція накладується з 15 априля.

МОСКВА, 28 марта. Четверо політичних арештантів, яких послали в поліцейський доми в лазню, втекли з лазні крізь квартиру.

БАКУ, 28 марта. В середині города у день кілька взброєних людей вломилась в друкарню Левінсона і, нахвалаясь болти того, хто стане на перешкоді, забрала двадцятидюймову друкарську машину, поклали на підводи й подалися геть.

ТИФЛІС, 28 марта. Генерал Аліханов, об'їхавши кукацьку губернію і арумський округ, пише, що вістки надруковані по газетах, буцім то в Гурії через військо й поліцію людям життя немає, хвальшні. Відокремлене від народу військо займається собі своїм ділом і тільки, коли треба, боронить народ від „злочасних“ ватаг. В де-яких повітах були місця, де начальство не бувало цілі роки і там вільно займались своїм ділом агітатори.

ПЕТЕРБУРГ, 29 марта. Державна рада постановила забезпечити долю дітей поліцейських і жандармів, давши їм права дітей, батьків яких вбито на війні. На поліпшення добробуту пограничної стражи видано 1.186.970 карбованців.

ВАРШАВА, 28 марта. Судова палата присудила редактора „Варшавської Газети“ Лешковського, якого обвинувачують по 129 статі, заплатити 300 карб. штрафу.

ТИФЛІС, 28 марта. Аліханов пише з Озургетів, що люде роблять все, що від них вимагають і роблять в полі. Саадати, котрих два тижді назад послано було в Севаский повіт примусити люде виконувати накази начальства, повернулись вже назад, без насильства й біжок примусивши люде слухатись.

Заграничні телеграми. НЕАПОЛЬ, 28 марта. Тут перешов такий великий дощ з піску і попілу, що сьогодні завалився дах Монтеалівето, в якому збирається базар. Увесь будинок зруйнований. До 10 годин ранку витягли з під руїн 7 трунів і 70 ранених.

ПАРІЖ, 28 марта. Морський міністр по раді міністра внутрішніх справ постановив негайно вислати в Неаполь частину середземної ескадри на помін людем, що постраждали від вибуху вулкану.

НЕАПОЛЬ, 28 марта. З під руїн Монтеалівето витягли до тепер 11 трунів.

СТОКГОЛЬМ, 28 марта. Застраїкували кучера. Звощики до них не протали.

НЕАПОЛЬ, 28 марта. В Сацджуєпті—Везувіані витягнуто з-під руїн перкви ще 26 трунів. Усього вбитих 79 душ.

БУДАПЕШТ, 28 марта. Міністр внутрішніх справ скасував заборону продавати газети на роздріб. Кажуть, що, вважаючи на те, що за останній час вібралось багато політичних діл, міністр внутрішніх справ хоче запропонувати королеві приказати усі сі діла скасувати.

ПЕКИН, 28 марта. Прийшли звістки, що південному Гонані і західному Шандуні почались під проводом товариства „Великого ножа“, розрухи. Привиді кажуть, що змагаються проти нового виховання дітей, проти католиків і загалом христіан, але ж справді повстанці грабують городи. Повстанці, яких у Манджурії до 12 тисяч несють прапор, на якому написано: „Геть Манджурську династію“ (царську родину). Багато городів, щоб оборонити їх від повстанців, поновляють старі типи окопи. Сподіваються, що військо, послане з Ганкою, сніжить розрухи.

ЛОНДОН, 28 марта. Палата депутатів приняла проект закону, який поліпшує і розширює закон про те, щоб хазяї платили робітникам, які покалічилися на роботі.

В „Daily Telegraph“ пишуть з Токіо, що Японія домагається, щоб китайський уряд через місяць дозволив чужинцям торгувати в Мукденській і Антунській провінції.

Дописи. Херсон. Місцеві власти не шукуючи ваялися виняцти серед громадянства „вольний дух“ та насадити йому власні думки, одно слово ваялися переробляти „обивателя“ на власну руч. Заборонили місцеву газету „Юг“, уряд наказав продавати по газетних кіосках поїїну тепер вже „Русь“, „Нашу Жизнь“ то-що. Дійшло до того що хоч п'ять карбованців давай за одно число сіх газет то не достанеш... Така-ж доля спіткала й „Громадську Думку“, що з'явилась було в городі. Не встиг газетяр виставити на вікно

часопису, як з'явилися зараз опікуни громадянства і конфіскували часопис, а коли ми пішли другого дня до п. поліцеймейстера, щоб довідатись, в чому річ, то дізналися, що генерал-губернатор Давидов заборонив продаж „Гром. Дум.“ на увесь час військового стану. Але д. поліцеймейстер заспокоїв нас, сказавши, що заборона дійсна на ту частину української території, на яку має власть г.-м. Давидов...

Виявляється, що воля для „провиденій отечественной печати“ цілком відповідає „волі“ для виданів заграничних, що дістаються до Росції. А яка то воля, видно хоч би з сього факту. Передплатники „Літературно-Наукового Вістника“ одібрали другу книжку поїївченою: п'ять листків цензура вирвала, а на шостого (кінець статі О. Коваленка-Журбенка „Одинацять днів на паширину“ „Князь Потемкин-Тавричеський“) так широко наклали друкарської фарби, що олія зонсувала й дальші листки...

Гр. Сьогобочній. Катеринодар. (куб. обл.) В своєму вишукваному „кромолі“ наша адміністрація викали доходить прямо таки до комізму.

В одну з минулих неділях був гарний весняний ранок і діти—гімназисти й гімназистки, бажаючи хоч на час відітти од великої городської куряви, пішли гулять полотном залізничці за город, щоб подихати чистим, легким повітрям. Діти були дуже задоволені з такої гулянки.

Але довог так гуляти їм не дозволяло. Коло мосту залізничці дітей перепилила поліція з козаками і почала їх обшукувати: чи нема, мовляв, у них чого небезпечного. Певна річ, нічого страшного у них не знайшли, за те позабірали маленькі книжки—ті, що ними уні звичайно олівні підстружують. На запитання, на ніщо це робиться, поліція не давала ніякої певної відповіді, але обіцяли повернути одібрані книжки через два дні. Та, здається, ще й досі книжків не повернуто...

С. Иногородній. Відповіді редакції. Дописувачеві з кромичуцького повіту. Ваш листок про вибори не надрукуємо. Пишіть йще, тоді вишлем газету.

БІРЖА. Петербурська біржа, 28 березоля 1906 р.

Table with 2 columns: Description of securities and their prices. Includes items like 'Державна рента', 'Заставні листи Київ. земельн. банку', 'Внутрішні, з вигрощ. позичка перш. р. 1884', etc.

Залізничні Поїзди. Південно-Західна (Юго-Западна) залізниця.

Table with 4 columns: Direction, Train Name, Departure Time, Arrival Time. Includes routes like 'Одходить з Києва', 'Прибуває до Києва'.

Оповістки. МАСЛО СЛИВОЧНОЕ. Сметана, творог и друг. молоч. прод. вь больш. выб. во вновь откр. магазинѣ И. С. Тимошенка

Щоденна українська газета „СЕЛЯНИН“ почне виходити в Києві з 1 квітня (апр.) 1906 року. Ціна з пересилкою: на 1 рік 3 карб., 1/2 року 1 карб. 50 к., 3 місяці 90 к., 1 місяць 40 к., окремо № 2 коп.

Открыта подписка на общедоступную ежедневную политическую и литературную газету „РЕФОРМА“

Выходящую съ 1 Апрѣля с. г. вѣ С.-Петербургѣ прѣ ближайшамъ участіи П. Н. Милюнова и І. В. Гессена.

Въ составѣ постоянныхъ сотрудниковъ вошли: Князь П. М. Артуровичъ-Доргоуркій, У. Я. Безчиновскій, В. Я. Богучарскій, О. Е. Бужанскій, А. Венгежскій, проф. В. И. Вернадскій, М. М. Винаверъ, Е. А. Ганейзеръ, М. И. Ганфманъ, проф. В. М. Гессенъ, П. А. Голубевъ, проф. И. М. Грестъ, проф. Э. Д. Гриммъ, Л. Я. Гуревичъ, проф. В. Э. Денъ, кн. Пав. Д. Долгоруковъ, проф. М. И. Дьяконовъ, доц. В. В. Ельяшевичъ, Г. В. Юлловъ, А. И. Каминка, проф. М. И. Карьевъ, А. А. Кауфманъ, пр.-доц. Ф. Ф. Кокошкинъ, А. М. Колюбакинъ, пр.-доц. С. А. Котляревскій, А. А. Корниловъ, проф. А. Е. Крымскій, пр.-доц. Н. И. Лазаревскій, А. А. Леонтьевъ, В. Н. Линдъ, проф. И. В. Лучинскій, В. А. Маклаковъ, А. Н. Максимовъ, М. Л. Мандельштамъ, проф. А. А. Мануиловъ, проф. С. А. Муромцевъ, В. Д. Набоковъ, проф. В. М. Нецаевъ, А. И. Никольскій (анонимъ изъ „Освобожденія“), проф. П. И. Новгородцевъ, акад. С. Ф. Ольденбургъ, Ф. Ф. Ольденбургъ, Л. Ф. Пантелъевъ, А. Б. Петричевъ, проф. Л. І. Петражицкій, И. И. Петрунчевичъ, К. М. Пономаревъ, И. И. Поповъ, Д. Д. Протопоповъ, А. С. Пругавинъ, Ф. И. Родичевъ, В. А. Розенбергъ, П. Б. Струве (бывшій редакторъ „Освобожденія“), А. С. Фейгельсонъ, С. Л. Франкъ, доц. М. И. Фридманъ, доц. А. А. Чупровъ, акад. А. А. Шахматовъ, кн. Д. И. Шаховскій, проф. Г. Ф. Шершеневичъ, Ширяевъ, И. В. Шкловскій (Діонео), Г. Н. Штильманъ, В. Е. Якушкинъ.

Подписная цѣна въ С.-Петербургѣ и другихъ городахъ Россіи: на годъ—7 р., на 6 мѣс.—3 р. 50 к., на 3 мѣс.—1 р. 75 к., на 1 мѣс.—60 к.

За границу: на годъ—15 р., на 6 мѣс.—8 р., на 3 мѣс.—4 р., на 1 мѣс.—1 р. 50 к. Книгопродавцы и другие посредники по приему подписки удерживаютъ въ свою пользу съ подписной цѣны 5%.

Отдѣльные номера по 3 копейки. Цѣна объявленій за мѣсто, занимаемое строкою копиреля въ одинъ столбчикъ впереди текста—50 к., позади текста—20 к. По объявленіямъ съ предложеніемъ и спросомъ труда дѣляется скидка въ размѣрѣ 50%. За объявленія въ видѣ вкладныхъ приложений къ газетѣ, вѣсомъ до 1 лота экземпляръ, взимается съ 1000 шт. 10 р. за каждый слѣдующій лотъ—по 5 р.

Редація: СПб., ул. Жуковскаго, 21. Телеф. № 728. Адресъ для телеграммъ. СПб. Рѣчь.

Городская контора: Невскій пр., 30, д. Учетн. Банка. Телеф. № 787. Отдѣлнй главной конторы: Въ Москвѣ—кн. С. А. Шаховскій, Телефонъ № 6696. Въ Киевѣ—Б. А. Пезанеръ, Мар.—Благовѣщенская, 18. Въ Вильнѣ—М. Мейтсъ, представитель газетъ въ Виленской, Ковенской и Гродненской губ., Трокская ул., 11, д. гр. Тышкевичъ. Телефонъ № 529.

Кромѣ того, пріемъ подписки, объявленій и розничная продажа производится въ большинствѣ крупныхъ столичныхъ и провинціальныхъ книж. магазиновъ, кіосковъ, комиссіонныхъ конторъ и др. т. п. учреждений.

Издатель Ю. Б. Бакъ. Редакторъ О. Е. Бужанскій.

Открыта подписка на ежедневную газету „ПОДОЛЬСКИЙ КРАЙ“

Выходящую въ г. Каменцѣ Подольскѣ по инициативѣ мѣстной интеллигенціи и издаваемую ея коллективными усиліями.

Редація „Подольскаго Края“ раздѣляетъ основныя воззрѣнія истинно конституціонныхъ партій. Въ вопросахъ политическихъ „Подольск. Край“ будетъ защищать необходимость широкой, прочно обезпеченой свободы и полного равноправія всѣхъ гражданъ Россіи.

Глубоко вѣри, что только въ условіяхъ политическаго равноправія возможно на общей территоріи мирный и продуктивный трудъ разнородныхъ религіозныхъ племенныхъ группъ, редація „Подольскаго Края“ всеми силами будетъ содѣйствовать совмѣстной политической и культурной работѣ народнои стей Подольской земли: русскихъ, украинцевъ, поляковъ и евреевъ.

Редація надѣется на сочувствіе и помощь всѣхъ, кто раздѣляетъ ея програму и цѣли.

„Подольскій Край“ издается по слѣдующей программѣ: 1) Оффиціальныи отдѣлъ (дѣйствія и распоряженія правительства). 2) Руководящія статьи. 3) Статьи по вопросамъ общественнымъ, политико-экономическимъ, юридическимъ и литературнымъ. 4) За рубежомъ (вышній извѣстїи). 5) Изъ современной печати (обзоръ газетъ и журналовъ). 6) Русская жизнь (внутренніи извѣстїи). 7) Беллетристическій фельетонъ. 8) Малеикий фельетонъ на мѣстной злобы дня. 9) Законъ и жизнь (судебная хроника). 10) Мѣстная жизнь. 11) Корреспонденція. 12) Телеграммы. 13) Библиографія. 14) Сѣть. 15) Отвѣты на запросы по судебнымъ, административнымъ и сельско-хозяйственнымъ дѣламъ. 16) Судебный указатель. 17) Справочный отдѣлъ. 18) Объявленія на рускомъ, польскомъ, украинскомъ и еврейскомъ языкахъ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ. Безъ даставки и пересылки: на годъ—6 руб., на полгода 3 руб. 50 коп. на три мѣсяца—2 руб. и на одинъ мѣсяць 75 коп. Съ доставкой и пересылкой: на годъ—7 руб., на полгода 4 руб., на три мѣсяца—2 руб. 40 коп. и на одинъ мѣсяць 85 коп. Со дня выхода газеты до конца года подписная плата—5 руб.

ОТДѢЛЬНЫЕ НОМЕРА—3 КОП. Подписка принимается съ 1-го и 15-го числа каждаго мѣсяца.

Такса на объявленія: за занимаемое строчкой петита мѣсто позади текста—5 к., впереди текста—10 к.—При абонементныхъ объявленіяхъ дѣляется соотвѣтственная уступка. Предложеніе и спросъ труда—3 к. за строчку или 15 к. за объявленіе.

Подписки и объявленія принимаются въ Конторѣ газетъ г. Каменецъ-Подольскѣ Почтовая ул., д. гостиницы „Бель-вию“

Издатель д-ръ М. Н. Самсоновъ. Ректоръ И. Ф. Недѣльскій

Table with 3 columns: Station Name, Class, Price. Includes stations like 'Московско-Кіево-Воронин. залізниця', 'Шейнк. І, ІІ, ІІІ кл. Москва', etc.

Видає і за редакцію відповідає Володимир Леонтович.

Открыта подписка на общедоступную ежедневную политическую и литературную газету „РЕФОРМА“

Выходящую съ 1 Апрѣля с. г. вѣ С.-Петербургѣ прѣ ближайшамъ участіи П. Н. Милюнова и І. В. Гессена.

Въ составѣ постоянныхъ сотрудниковъ вошли: Князь П. М. Артуровичъ-Доргоуркій, У. Я. Безчиновскій, В. Я. Богучарскій, О. Е. Бужанскій, А. Венгежскій, проф. В. И. Вернадскій, М. М. Винаверъ, Е. А. Ганейзеръ, М. И. Ганфманъ, проф. В. М. Гессенъ, П. А. Голубевъ, проф. И. М. Грестъ, проф. Э. Д. Гриммъ, Л. Я. Гуревичъ, проф. В. Э. Денъ, кн. Пав. Д. Долгоруковъ, проф. М. И. Дьяконовъ, доц. В. В. Ельяшевичъ, Г. В. Юлловъ, А. И. Каминка, проф. М. И. Карьевъ, А. А. Кауфманъ, пр.-доц. Ф. Ф. Кокошкинъ, А. М. Колюбакинъ, пр.-доц. С. А. Котляревскій, А. А. Корниловъ, проф. А. Е. Крымскій, пр.-доц. Н. И. Лазаревскій, А. А. Леонтьевъ, В. Н. Линдъ, проф. И. В. Лучинскій, В. А. Маклаковъ, А. Н. Максимовъ, М. Л. Мандельштамъ, проф. А. А. Мануиловъ, проф. С. А. Муромцевъ, В. Д. Набоковъ, проф. В. М. Нецаевъ, А. И. Никольскій (анонимъ изъ „Освобожденія“), проф. П. И. Новгородцевъ, акад. С. Ф. Ольденбургъ, Ф. Ф. Ольденбургъ, Л. Ф. Пантелъевъ, А. Б. Петричевъ, проф. Л. І. Петражицкій, И. И. Петрунчевичъ, К. М. Пономаревъ, И. И. Поповъ, Д. Д. Протопоповъ, А. С. Пругавинъ, Ф. И. Родичевъ, В. А. Розенбергъ, П. Б. Струве (бывшій редакторъ „Освобожденія“), А. С. Фейгельсонъ, С. Л. Франкъ, доц. М. И. Фридманъ, доц. А. А. Чупровъ, акад. А. А. Шахматовъ, кн. Д. И. Шаховскій, проф. Г. Ф. Шершеневичъ, Ширяевъ, И. В. Шкловскій (Діонео), Г. Н. Штильманъ, В. Е. Якушкинъ.

Подписная цѣна въ С.-Петербургѣ и другихъ городахъ Россіи: на годъ—7 р., на 6 мѣс.—3 р. 50 к., на 3 мѣс.—1 р. 75 к., на 1 мѣс.—60 к.